

Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia

Treball de Fi de Grau

Títol: La influència de les generacions al comportament electoral alemany

Autor/a: Cristóbal Martínez Moro

Tutor/a: Berta Barbet

Data: 10 de Maig de 2019

Grau en: Ciències Polítiques i Gestió Pública

ÍNDEX

MARC TEÒRIC.....	1
DADES UTILITZADES I EL PERQUÈ.....	4
ANÀLISI DELS RESULTATS	6
CONCLUSIONS.....	15
BIBLIOGRAFIA	18

MARC TEÒRIC

Aquest treball de final de grau té com a objectiu esbrinar quina és la influència, si és que hi ha, de les diferents generacions alemanyes sobre el comportament electoral a Alemanya. Per això primerament haurem de diferenciar unes generacions concretes a Alemanya, amb tot el que això suposa, ja que el concepte de generació no té una definició concreta ni una única manera d'entendre-la. Per fer aquest treball m'he basat en la tesi doctoral d'Oriol Bartomeus, "La influència del relleu generacional en la transformació del comportament electoral a Catalunya." (2016). Com és evident, Oriol Bartomeus es fixa en el comportament electoral a Catalunya, aquest treball ho farà a Alemanya i canviant alguns detalls.

Segons les conclusions d'aquesta tesi doctoral *"s'ha observat que hi ha una diferència clara entre les generacions pel que fa a les forces polítiques per les quals s'opta, en el sentit que els membres de les generacions antigues tendeixen més que els de les noves a votar pels partits que han ocupat tradicionalment posicions de govern"* (Bartomeus O.2016). Per tant, almenys a Catalunya, sí que hi ha una influència generacional al comportament electoral i per tant al sistema polític. També a les mateixes conclusions l'autor afirma que *"aquestes diferències es mantenen al llarg de la vida, de manera que no poden atribuir-se a l'edat dels electors, sigui perquè són joves o perquè són vells."*(Bartomeus O.2016). Per tant, descarta que pugui haver-hi un efecte edat, si no que és més aviat un efecte generacional.

També és un fet important de la recerca determinar quin moment de la vida d'un individu és en el qual la societat, o més ben dit el moment que transcorre la societat, li marca per formar-se políticament i humanament. És aquest moment quan una persona adquireix uns valors i unes actituds que li permetran desenvolupar-se. *"un grup definit pel període en el qual van néixer o es van socialitzar, en el sentit que aquest fet els ha imprès un perfil (un segell) diferent d'aquells que els precedeixen i aquells que el succeeixen en el període de naixement."* (Bartomeus O.2016). De manera que, aquí també tenim un altre debat per discutir quin moment de la vida agafem, en aquesta recerca hem agafat l'any de naixement. Però també hauria sigut vàlid agafar el moment en el qual l'individu es socialitza, que és quan adquireix uns certs valors i unes certes actituds que el marcaran la resta de la seva vida. *"Las actitudes políticas básicas se*

forman en el proceso de socialización que tiene lugar en la infancia temprana, en contacto con la familia.” (Abramson, 1983; Dowse y Hughes,1999; Easton y Dennis, 1967, 1969 Greenstein, 1965; Greenstein y Tarrow, 1970; Hess y Torney, 1965; Hyman, 1959; Jennings y Niemi, 1968, 1974, 1981). Aquí també podríem discutir quina socialització hauríem d’agafar ja que, no només podem valorar la socialització primària i la família com a agent únic socialitzador. *“A pesar de que en la actualidad la familia haya cedido parte de sus funciones como agente socializador, en favor de instituciones especializadas, como la escuela...”*. (Jaime, A. 2000).

La pregunta essencial d’aquest treball és, com ja hem dit, observar si el relleu generacional té una influència sobre el comportament electoral. La tesi d’Oriol Bartomeus també ho deixa ben clar la importància d’aquesta recerca. *“És a dir, podia ser que els canvis que s’havien anat observant en l’escenari electoral català, que posava de manifest que l’electorat ja no es comportava de la mateixa manera... s’expliquessin no tant (o no només) per la mutació del capteniment dels electors sinó per l’aparició d’un nou contingent d’electors, que havien substituït un contingent més antic, que anava desapareixent?”* (Bartomeus O.2016)

És rellevant explicar perquè hem escollit Alemanya, entre l’amplia gama d’opcions que hi ha al món. Hem escollit Alemanya perquè és un país important a escala mundial, a tots els nivells, un país europeu com Espanya, amb una història bastant important i interessant, amb dos grans partits al sistema i que ara és conegut per tothom han sofert l’aparició de nous partits que compliquen la governabilitat i l’estabilitat del sistema. A més és de vital importància la seva història, ja que aquesta ha pogut formar diferents identitats en les mateixes generacions. Podríem dir que la història d’un país té sempre un gran pes en la vida dels individus, però podem afirmar que la història d’Alemanya el seu pes i la seva importància han pogut marcar encara més als alemanys i alemanyes.

Per fixar bé una generació no hi ha un mètode infal·lible, de fet fixar bé una generació entre dos anys o dos fets històrics és una cosa bastant complicada per no dir impossible. Sabent doncs, que el concepte de generació no és gens concret i són molts els autors que entenen de forma diferent el que és una generació, el mètode que farem servir per fixar les diferents generacions a Alemanya serà el mateix que ha fet servir l’autor a la seva tesi doctoral, per tal d’evitar entrar en el debat del concepte. Aquest mètode és el

d'“establir quins han estat els episodis que han modificat de manera significativa l'entorn social i/o polític”(Bartomeus O.2016). També hem de tenir clar que “Decidir on se situa la línia de tall entre les generacions és un exercici fins a un cert punt arbitrari” (Bartomeus O.2016). Per tant s'ha de ser crític i s'assumeix que les línies que farà servir poden ser criticades.

Els episodis que van modificar de manera significativa l'entorn social i/o polític de l'Alemanya del segle XX, i que han tingut influència sobre les generacions que avui dia tenen dret a vot, són la Segona Guerra Mundial, la postguerra i la separació en dos bàndols d'Alemanya (RDA i RFA), el fracàs de les dues Alemanyes separades i el començament de la UE i la reunificació i per acabar la nova i actual Alemanya i el camí que ha fet que Alemanya es converteixi en un dels països capdavanters del món en tots els nivells.

Per tant tenim quatre generacions:

- 1) 1923-1945 Segona Guerra Mundial.
- 2) 1946-1966 Postguerra i formació de la RDA i RFA.
- 3) 1967-1989 Fracàs de les dues Alemanyes, reunificació i començament de la formació de la UE.
- 4) 1990-2017 Alemanya actual com a motor, en tots els nivells, d'Europa i el món.

En aquest estudi tenim diferents hipòtesis. La primera és que quan les generacions més joves comencen a poder exercir el seu dret a vot, fragmentaran molt més el vot, escollint així diferents opcions de l'oferta de partits. I per tant podrem apreciar com els partits més importants perden aquesta importància i altres que mai l'havien tingut a les últimes cites electorals aconseguen si més no, part d'aquesta importància.

H1: Fragmentació electoral en augment.

Però sobretot, i aquesta és la segona hipòtesi i la més important, esperem veure un efecte generacional en el qual poder veure com cada generació opta per unes opcions concretes sense importar el moment de la vida en el qual es trobin.

H2: Les generacions entre si voten diferent, és un efecte generacional.

El fet de viure abans de 1990 a l'Alemanya Occidental o a l'Alemanya Oriental ha creat identitats diferents que a la vegada han influït de manera diferent a l'hora d'escollir i de formar unes preferències a l'hora de votar a les eleccions al Bundestag.

H3: Diferències entre les preferències a l'Alemanya Oriental i l'Alemanya Occidental.

La quarta hipòtesi és veure com cada cop l'abstenció a les eleccions és més gran, ja sigui per la desafecció amb la política o la desconfiança en els polítics que tenen els joves i en general tota la societat, una dinàmica que no només es dona a Alemanya sinó a tot el món.

H4: L'abstenció cada cop més elevada.

DADES UTILITZADES I EL PERQUÈ

Per fer l'anàlisi i poder validar les diferents hipòtesis que ens hem fet al treball, farem servir sobretot dades d'enquestes que seran la nostra base per a l'estudi.

Hem escollit dues enquestes fetes en dos moments del període estudiat, 1969 fins al 2017. La primera realitzada l'any 1990 per part de GESIS, on pregunten als enquestats per la seva intenció de vot a les eleccions d'aquell mateix any. Per tant, podrem saber a quin partit volien votar aquell any. La segona enquesta està feta l'any 2016 i aquesta pregunta als enquestats pel record de vot a les últimes eleccions al Bundestag l'any 2013. Aquesta segona enquesta és l'Enquesta Social Europea. Hem utilitzat aquestes dues enquestes perquè ens permetran relacionar la generació o l'edat amb l'opció política que van decidir en aquell moment. A més és important agafar les dues enquestes en dos moments ben separats per poder fer dues fotografies de la societat alemanya i poder comparar aquestes dues fotos entre grups d'edats i generacions. Les dues enquestes estan separades per 26 anys. Això ens permetrà comprovar si els efectes són generacionals o efecte edat. Ja que podrem veure el que votaven els diferents grups d'edat i podrem també observar el que votaven en els dos moments les mateixes generacions. La segona enquesta també pregunta pel lloc on van viure els enquestats abans de la reunificació alemanya i també per on van viure els seus pares. Hem utilitzat la dada sobre on vivien abans de la reunificació per comprar dades de l'Alemanya

Oriental i l'Alemanya Occidental i poder veure així si el fet de viure en una de les dues va formar identitats diferents entre les diferents generacions i grups d'edat.

També hem fet un recull de dades agregades sobre el diferent número de vots que va obtenir cada partit a cada cita electoral i, a més, un recull de participació per tant també tindrem una evolució de l'abstenció a les eleccions al Bundestag en el període estudiat. Aquestes dades les hem extret d'una pàgina web oficial del govern alemany on tenen tots els resultats dels diferents partits i resultats de participació, dividides per les diferents eleccions al Bundestag.

Cal remarcar que a Alemanya hi ha un sufragi universal que deixa votar a tot alemany o alemanya que tingui més de 18 anys. I també és important dir que l'Alemanya Oriental no va començar a votar a aquestes eleccions fins a les eleccions del 1990. Per tant, els resultats d'abans només van votar els alemanys que vivien a l'Alemanya Occidental. I a partir de l'any 1990, després de la reunificació alemanya, van poder votar tots els alemanys i alemanyes.

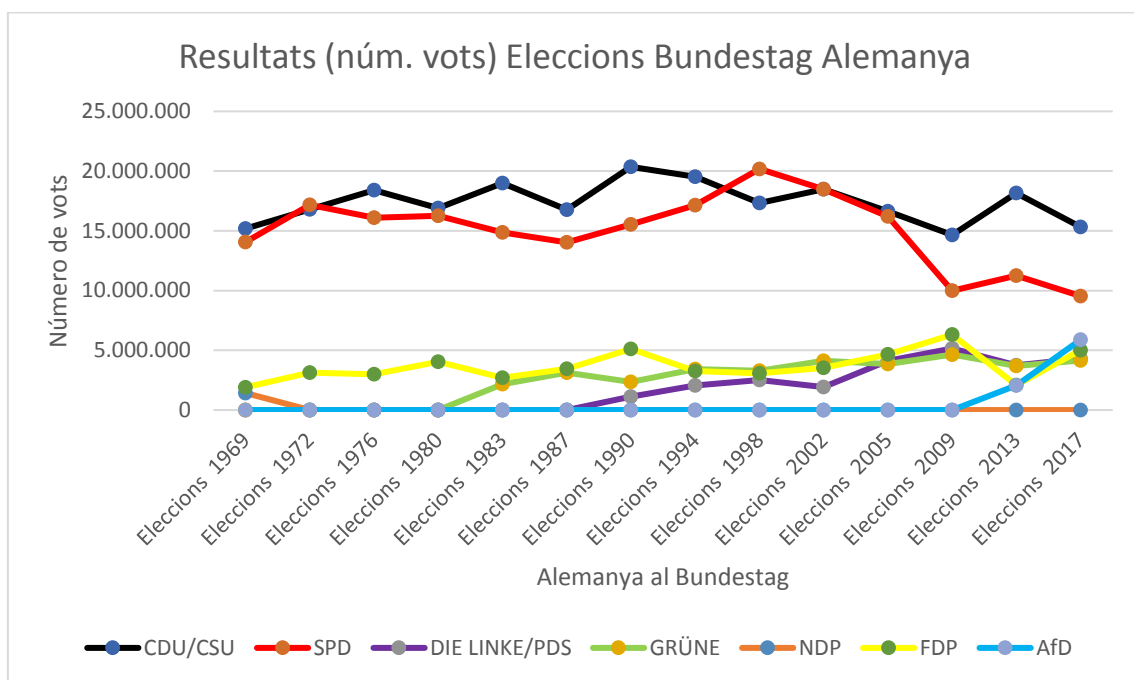
Per fer l'anàlisi he fet servir, com ja he dit abans, la base de dades de les dues enquestes al PSPP. I a partir d'aquí he pogut fer relacions entre l'edat dels votants i el partit que escollien. I he pogut fer la relació entre la generació i la seva opció política, a més de relacionar tot això amb l'Alemanya on van viure abans de la reunificació.

Per classificar les diferents opcions he fet una simple divisió entre opcions tradicionals i no tradicionals. I he decidit que els tres grans partits SPD, CDU/CSU i FDP són les tres opcions tradicionals, a més de ser els partits més grans són els tres més antics amb representació. I tots els altres partits que han aconseguit un bon número de vots són les opcions no tradicionals.

ANÀLISI DELS RESULTATS

SECCIÓ 1

Per començar amb la validació de les hipòtesis i l'anàlisi dels resultats, per ajudar-nos a entendre una mica millor Alemanya, observarem dades agregades sobre el comportament polític dels alemanys com són les variacions en numero de vots entre partits, i també la diferencia del mateix partit entre diferents eleccions al Bundestag. I també observarem la variació de l'abstenció per les eleccions al Bundestag a Alemanya.

Si comencem mirant les dades de vots que han rebut cada partit des de les eleccions de 1969 fins a les últimes eleccions, l'any 2017, podem apreciar com hi ha dos partits en aquest sistema que tenen una importància o un pes superior al dels altres partits. Ens referim, evidentment, al Sozialdemokratische Partei Deutschlands, a partir d'ara SPD, que és el partit socialista alemany. I a la unió de la Christlich Demokratische Union Deutschlands, a partir d'ara CDU, i la Christlich-Soziale Union in Bayern, a partir d'ara CSU. El seu punt més àlgid, en el cas de la CDU/CSU, a l'any 1990 superant els 20 milions de vots i en el cas de l'SPD a l'any 1998 també superant els 20 milions de vots.

Tot i això, i com en molts sistemes de partits, podem apreciar com en els últims anys el sistema s'ha fraccionat i els dos grans partits han perdut un gran pes al sistema traduint-se en una gran pèrdua de vots. En el cas de l'SPD van arribar als seus mínims l'any 2017 superant per poc els 9.500.000 milions de vots. I en el cas de la CDU i la CSU l'any 2009 aconseguint només 14.655.004 vots. Tot i que normalment la CDU i la CSU sempre han aconseguit més vots que l'SPD, exceptuant alguns casos concrets l'any 1998 l'SPD va guanyar a la CDU/CSU amb bastant solvència aconseguint aproximadament 3 milions de vots més. A partir d'aquí i amb el canvi de segle els dos grans partits van començar la seva pèrdua de pes, patint molt més aquesta etapa el partit socialista alemany.

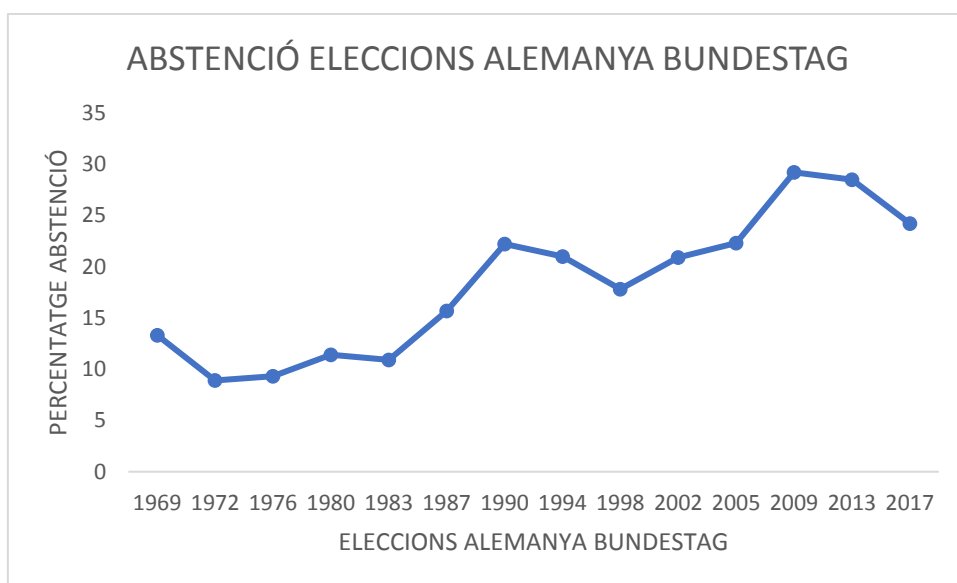
Podríem dir que sempre ha existit un tercer partit, Freie Demokratische Partei, a partir d'ara FDP. Durant tot el període estudiat podem apreciar com els seus resultats han anat sempre al voltant dels 4 milions de vots aconseguint el seu millor resultat l'any 2009 superant els 6 milions de vots i els seus pitjors resultats, a l'inici del període estudiat, l'any 1969. Podríem dir que és un partit liberal.

L'any 1987 va aparèixer un nou partit, Die Linke, un partit teòricament d'esquerres. Obtenint els seus millors resultats l'any 2009 superant els 5 milions de vots tot i que normalment els seus resultats van des d'un milió de vots fins a 4. Després trobem al Grüne, que són els verds, que comencen a obtenir vots l'any 1983 amb uns resultats semblants als del Die Linke, al voltant més o menys sempre dels 3 milions de vots, aconseguint els seus millors resultats també l'any 2009. I l'aparició d'un nou partit l'any 2013, un partit considerat d'extrema dreta Alternative für Deutschland, a partir d'ara AfD. Quan van entrar al 2013 van aconseguir superar els 2 milions de vots i a les últimes eleccions ja van superar els 5 milions, per tant sembla que porten una tendència ascendent.

També, com ja he dit abans, cal fer un estudi de l'evolució en aquest període de l'abstenció a les eleccions al Bundestag. S'ha de tenir en compte que l'any 1989 amb la reunificació van entrar a formar part del cens més o menys uns 20 milions més de votants. Podem apreciar com al principi d'aquest període, l'any 1969, l'abstenció a les eleccions era bastant baixa, fregant el 10%, comparat amb els nivells d'abstenció

actuals. És a l'època de la reunificació alemanya on l'abstenció comença a augmentar d'una forma bastant clara. Els mínims d'abstenció d'aquest període van ser l'any 1972 amb un 8,9% d'abstenció. L'any 1990 fa un gran salt com ja hem comentat i arriba al 22,2% d'abstenció i va augmentant fins a arribar al seu màxim l'any 2009 amb un 29,2% d'abstenció.

Per tant, la primera hipòtesi la del treball la podem validar correctament. La primera hipòtesi deia que la fragmentació electoral amb el temps anava en augment al sistema electoral alemany. I és correcte, podem apreciar com a la dècada dels 80 els tres grans partits històricament veuen com es sumen dos partits més al sistema, Die Linke i Grüne. Per tant en aquesta època ja podem veure com la fragmentació augmenta de tres a cinc partits. És l'any 2009 quan la fragmentació es dispara. Primerament apareix un sisè partit que obtindrà una certa importància al sistema, AfD. I després podem veure com els partits que van entrar als 80 augmenten el seu suport amb més votants i en canvi podem veure com els grans partits perden aquest suport. Per tant sí, la fragmentació al sistema alemany porta una tendència positiva.

Si ens fixem en la seva evolució, en aquest període concretament, podem apreciar com als seus inicis l'abstenció voltava el 10% i actualment ja està fregant el 30%.

Per tant, podem veure com des de l'any 1969 el sistema s'ha fragmentat fins a arribar al punt actual. Els dos grans partits, SPD i CDU/CSU, han sofert una pèrdua important de vots, perdent així part del pes i importància al sistema de partits. La qual cosa ha

esdevingut en més inestabilitat política i més complicacions a l'hora de formar govern i a l'hora de governar. De fet a les últimes eleccions es va posar a sobre de la taula, per primer cop a la història recent d'Alemanya, la repetició d'eleccions, per la incapacitat de formar un govern estable. Hem vist com a la dècada dels 80 van aparèixer dos partits d'esquerres que des de llavors han mantingut el seu pes, encara que actualment sembla que la seva importància, i per tant els vots a favor de les seves candidatures, van en augment. També apreciem com l' FDP s'ha mantingut constant en aquest període, com a tercer partit. I finalment podem veure com l'any 2009 va aparèixer AfD, un partit d'extrema dreta que sembla que té una dinàmica ascendent dintre del sistema, tot i que s'haurà d'esperar a pròximes eleccions per veure si es confirma aquesta dinàmica. I l'abstenció podem veure com cada cop més va en augment, dada bastant preocupant. Amb un gran augment l'any 1990 (amb la reunificació) i des de llavors a poc a poc va en augment arribant al màxim l'any 2009.

Cal destacar que les eleccions del 2009 són unes eleccions diferents en molts sentits. Primerament va recollir el percentatge més alt d'abstenció de tot el període (29,2%). Els dos grans partits es van endur els pitjors resultats de tot el període estudiat. I en canvi els altres partits van aconseguir els millors de tota la seva història. Podem dir que van ser les eleccions on es va deixar clar que la fragmentació al sistema alemany havia arribat per quedar-se.

Un altre fet important a remarcar és que l'any 1969 només votava l'Alemanya Occidental per escollir els representants del Bundestag. I Berlín Oest escollia a 22 delegats sense dret a vot. Va ser a les eleccions del 1990, al Bundestag, després de la reunificació alemanya quan es va ajustar el sistema per crear escons per als nous estats federals i equilibrar-los amb els estats que ja estaven representats. Per tant, va ser quan van poder votar tots els alemanys a unes eleccions lliures. És evident que en aquestes eleccions l'augment del cens va ser considerable.

Per tant, la quarta hipòtesi que diu que l'abstenció cada cop és més elevada també és correcta. Podem veure al gràfic com cada cop més el percentatge d'abstenció augmenta, arribant als últims anys a fregar el 30%. Encara que l'augment més gran d'abstenció és a les últimes cites electorals, també podem apreciar com a partir de la introducció de l'Alemanya Oriental al cens aquesta abstenció també fa una gran pujada. Es podria

estudiar perquè aquests alemanys “nous” no voten per aquesta institució, per falta de legitimitat per part de les institucions o per desconfiança... Així que sí la quarta hipòtesi és correcta i vàlida.

SECCIÓ 2

La primera separació, com ja hem comentat, era la que fèiem per generacions. La generació que va viure la Segona Guerra Mundial, la que va viure la Postguerra i formació de les dues alemanyes, la tercera que va viure el fracàs d'aquesta divisió, la reunificació i el començament de la UE i per últim la que ha viscut l'Alemanya actual, el seu gran avenç al món en tots els nivells.

A l'anàlisi de la primera enquesta, la del 1990, només he pogut analitzar el comportament de les tres primeres generacions, ja que la quarta generació, la de l'Alemanya actual, encara no tenia dret a vot. I en l'enquesta del 2016 sí que he pogut analitzar ja les quatre generacions senceres.

A l'enquesta del 1990, podem veure com la generació de la Segona Guerra Mundial prefereix una opció d'un partit tradicional en un 91,41%. En el cas de la generació de la Postguerra un 79,93% són els que prefereixen un partit tradicional i per acabar a la generació de la reunificació això baixa fins al 64,75%. Com és evident el suport a partits no tradicionals augmenta segons la generació és més jove. I podem veure com la generació de la guerra mundial només un 6,31% opta per aquestes noves opcions. En el cas de la generació de la postguerra un 18,32% són els que opten per una opció no tradicional i per acabar la generació de la reunificació prefereixen una opció no tradicional en un 30,93% dels casos.

En canvi, si ens fixem en les generacions estudiades en l'enquesta del 2016, podem veure més o menys el mateix. La generació de la guerra mundial opta per partits tradicionals un 89,61%, la generació de la postguerra baixa fins al 69,74%, la generació de les dues alemanyes un 68,71% i la nova generació, la de les dues alemanyes només un 59,29%. Indirectament, lògicament, és el suport a les opcions no tradicionals un 18,7%, 28,54%, 28,94% i un 37,16% en el mateix ordre que abans.

Cal remarcar diferents coses. Primer s'evidencia que el suport a opcions tradicionals és molt gran i superior a totes les generacions és igual en quina ens fixem i en quin moment de la història de l'estudi ens fixem, sempre supera el 55%. I segon és important que en aquesta segona separació no ens fixem concretament en una de les dues enquestes sinó que ens hem de fixar en la generació en les dues enquestes. Per tant podem veure, per exemple, com la generació de la segona guerra mundial que és la més vella és la que opta en un percentatge més gran per opcions tradicionals però en la segona enquesta, la del 2016, podem veure com el seu suport a aquestes opcions baixa des del 91,41% fins al 80,61%, per tant un 11% d'aquestes persones decideix optar per noves opcions l'any 2016. El mateix succeeix a la generació de la postguerra, a la segona enquesta, el seu suport a opcions tradicionals disminueix també en un 10% aproximadament. En canvi a la generació de la reunificació podem apreciar el contrari i és que a l'enquesta de 1990 el suport a opcions tradicionals és menor que el suport a les mateixes opcions l'any 2016, és a dir el suport a opcions tradicionals augmenta l'any 2016.

1990

	VOT A PARTITS TRADICIONALS (SPD+CDU+CSU+FDP)	VOT A PARTITS NO TRADICIONALS (DIE GRUNEN+REPUBLICANER)
SEGONA GUERRA	91,41	6,31
POSTGUERRA	79,93	18,32
REUNIFICACIÓ	64,75	30,93

2016

	VOT A PARTITS TRADICIONALS (SPD+CDU+CSU+FDP)	VOT A PARTITS NO TRADICIONALS (DIE LINKE+BUNDNIS90+AFD+PIRATENPARTEI)
SEGONA GUERRA	80,61	18,7
POSTGUERRA	69,74	28,54
REUNIFICACIÓ	68,71	28,94
ALEMANYA ACTUAL	59,29	37,16

Per tant, podem dir que hi ha una tendència amb l'edat a votar a opcions més tradicionals, quant més gran més opcions. És igual a quina de les dues enquestes et fixis

la tendència en aquest cas és igual, positiva. Sí que és cert que a l'enquesta del 2016 a tots els grups d'edat el percentatge de gent que es decanta per una opció tradicional baixa i per tant, augmenta el percentatge de les opcions no tradicionals.

Si ens fixem en la separació per generacions, la tendència és la mateixa que en l'altra separació. I observem com per exemple les generacions de la Segona Guerra Mundial i de la Postguerra voten diferent a les dues enquestes. A les dues generacions podem apreciar com a la segona enquesta són entorn al 10% els individus que decideixen canviar el seu vot cap a opcions no tradicionals. En canvi si ens fixem en la generació de la reunificació, podem veure com pràcticament voten igual a les dues enquestes, amb petites diferències.

I si ens fixem en una comparació entre les mateixes generacions, en les dues enquestes podrem veure algunes diferències. Per exemple, la generació que va viure la Segona Guerra Mundial baixa el seu suport a opcions tradicionals, mentre que l'any 1990 el percentatge és del 91,41% de suport a opcions tradicionals, l'any 2016 aquest suport baixa fins a 80,61%. El contrari passarà amb el percentatge de suport a opcions no tradicionals, és a dir, augmentarà. Per tant, podem dir que la generació de la Segona Guerra Mundial canvia en la forma de votar. Tot i no ser un canvi molt gran. Passem a la segona generació la de la Postguerra i podem veure com aquesta fa més o menys com la primera, baixa un 10% el suport a opcions tradicionals i augmenta el suport a opcions no tradicionals, per tant tot i no ser un gran canvi també es pot apreciar un petit canvi en la forma de votar d'aquesta segona generació. I la tercera generació, com ja hem dit abans, és la que trenca la dinàmica. És a dir, en aquesta generació trobem com a l'enquesta de 1990 i 2016 els resultats de suport a opcions tradicionals i no tradicionals es mantenen molt similars. Per exemple el suport a opcions no tradicionals passa d'un 30% a un 28%, un canvi mínim i com el suport a opcions tradicionals passa d'un 64% a un 68%.

La segona hipòtesi deia que les generacions votaven diferent entre si, i podem apreciar com és correcte aquesta hipòtesi. Les diferents generacions tenen diferents percentatges de suport tant a les opcions tradicionals com a les opcions no tradicionals. I a més com més distanciades estan aquestes generacions en el temps, més gran és la diferència que hi ha entre els seus percentatges de suport a les diferents opcions. També

podem veure com dues de les tres generacions que hem pogut comparar als dos moments del període, han canviat encara que sigui mínimament, la seva forma de votar. I com la generació més jove que hem pogut comprar es manté quasi igual en els dos percentatges de suport a les diferents opcions. Per tant la hipòtesi també és correcta, el fet de pertànyer a una generació o una altra et farà votar d'una manera diferent.

SECCIÓ 3

Per acabar, hem fet una separació dividint les generacions i a més, afegint la divisió responent a la pregunta d'on van viure abans del 1990, és a dir, si van viure a l'Alemanya Occidental o a l'Alemanya Oriental. Així podrem apreciar si el fet de viure a un costat o l'altre de la frontera va significar una diferenciació entre uns i altres, a l'hora d'escollir el seu partit, a l'hora de generar les seves preferències, a l'hora de crear una identitat.

ALEMANYA OCCIDENTAL 2016

	VOT A PARTITS TRADICIONALS (SPD+CDU+CSU+FDP)	VOT A PARTITS NO TRADICIONALS (DIE LINKE+BUNDNIS90+AFD+PIRATENPARTEI)
SEGONA GUERRA	86,42	13,59
POSTGUERRA	72,76	25,76
DOS ALEMANYES	71,26	26,51
ALEMANYA ACTUAL	63,63	32,96

ALEMANTA ORIENTAL 2016

	VOT A PARTITS TRADICIONALS (SPD+CDU+CSU+FDP)	VOT A PARTITS NO TRADICIONALS (DIE LINKE+BUNDNIS90+AFD+PIRATENPARTEI)
SEGONA GUERRA	70,91	27,28
POSTGUERRA	63,91	33,93
DOS ALEMANYES	62,57	34,76
ALEMANYA ACTUAL	44	52

El que podem observar amb aquesta última separació és que tot i que el suport a les opcions tradicionals segueix sent alt en totes les generacions i com més joves són les generacions menys suport a les opcions tradicionals, a l'Alemanya Oriental aquest suport a les opcions tradicionals és més baix i per tant el suport a les opcions no tradicionals és també més gran, sense fer distinció entre les diferents generacions. Per exemple la generació de la segona guerra mundial a l'Alemanya Occidental recolza en un 86,42% a opcions tradicionals mentre que la mateixa generació a l'Alemanya Oriental només un 70,91% recolza les mateixes.

És important també remarcar que si ens fixem més concretament en les opcions no tradicionals que escullen els individus podem veure que, sense fer distinció entre les diferents generacions, a l'Alemanya Occidental prefereixen votar als verds abans que al Die Linke, en canvi a l'Alemanya Oriental sembla que prefereixen votar al Die Linke abans que als verds. Per tant, és interessant veure la història dels diferents partits per entendre perquè a una Alemanya prefereixen a uns i a l'altre prefereixen als altres.

I per acabar un resultat diferent en tot l'anàlisi, entre totes les altres separacions i que sorprèn, és que quan separem entre generacions i pel lloc d'Alemanya on vivien podem veure com a la generació de l'Alemanya actual i d'aquests els que vivien a l'Alemanya Oriental superen per primera vegada la gent que vota a opcions no tradicionals per sobre de la gent que prefereix unes opcions tradicionals.

Per tant, sí que podem dir que el fet de viure a una Alemanya o a una altra abans del 1990 ha pogut crear una diferència a l'hora d'escollir una preferència o una altra. Tant per la baixada a l'Alemanya Oriental del suport a opcions tradicionals. Com per exemple també a l'hora d'escollir entre un partit d'esquerres o un altre, Die Linke o Grüne. Així que la tercera hipòtesi que deia que hi havia diferències entre les preferències a les dues Alemanyas, l'Oriental i l'Occidental, també es confirma. I un bon exemple d'això és la diferència entre les dues Alemanyas en l'opció del partit d'esquerres que escullen. La tercera hipòtesi es confirma.

CONCLUSIONS

Aquest treball de final de grau tenia com a objectiu intentar esbrinar si la introducció de les diferents generacions al cens tenia una influència sobre el sistema i els resultats electorals, dels diferents partits, a Alemanya. En definitiva si el comportament electoral i els seus canvis estaven influenciats per les diferents generacions.

Per això vam començar intentant definir el que era una generació, entenent l'amplitud del concepte i decidint un mètode per acotar-les. Seguidament vam acotar quatre generacions a Alemanya, acceptant que d'alguna manera o altre aquest procés era una mica arbitrari. I després hem treballat amb les dades de dues enquestes i les dades de les pàgines oficials del govern per saber els resultats dels diferents partits a les diferents eleccions, del període estudiat, i també per saber la participació.

Ens vam plantejar quatre hipòtesis:

H1: Fragmentació electoral en augment.

H2: Les generacions entre si voten diferent, és un efecte generacional.

H3: Diferències entre les preferències a l'Alemanya Oriental i l'Alemanya Occidental.

H4: L'abstenció cada cop més elevada.

Aquestes quatre han estat confirmades amb l'anàlisi de dades.

Hem vist com evidentment la fragmentació electoral va en augment a Alemanya. Passant com qui diu de només tres partits amb pes a nivell estatal a tenir actualment cinc partits amb representació al Bundestag, que ha sigut la cambra on ens hem fixat al nostre treball. Per tant hi ha una fragmentació més elevada cada cop, això no només és cosa d'Alemanya, ho estem veient a molts altres sistemes del món com els sistemes es fragmenten i l'aparició de nous partits és una cosa ja normalitzada. I podem dir amb tota certesa que l'aparició d'aquests nous partits, que fragmenten el sistema, és en bona part culpa d'aquesta última generació, en el cas alemany la generació que hem anomenat Alemanya actual, que és la que més recolza aquestes opcions. De fet en cas dels individus de la generació de l'Alemanya actual que pertanyien a l'Alemanya Oriental són els únics de tot el treball que recolzen en un percentatge més gran a les opcions no

tradicionals que a les tradicionals. Per tant sí que podríem concloure que és, no en la seva totalitat però sí en part, culpable la introducció d'aquesta nova generació al sistema polític de la fragmentació creixent al sistema alemany. Per tant, també podem concloure que la segona hipòtesi també és correcta, ja que l'efecte generacional és confirmat.

També hem pogut comprovar que la tercera hipòtesi és certa. Com el fet de viure, abans de la reunificació, a l'Alemanya Occidental o l'Alemanya Oriental ha pogut crear diferències inclús dins de les mateixes generacions. S'ha vist com si vivies a una Alemanya o a l'altra acabava decantant la teva preferència per un partit d'esquerreres o altre. A l'Alemanya Occidental són majoria els que recolzen als verds en canvi a l'Alemanya Oriental aquests vots marxen cap al Die Linke.

I a la quarta abstenció que parlava, també, d'una abstenció en augment ha sigut validada. Hem passat d'una abstenció al voltant del 10% al principi del període fins a arribar a fregar el 30% actualment. I els màxims d'abstenció, en aquest cas coincideix, un altre cop amb l'entrada d'una generació al dret a sufragi. Tornem a parlar de la generació de l'Alemanya actual.

Per tant és evident que el comportament electoral a Alemanya ha canviat durant el període estudiat al treball. Més fragmentació al sistema sumat a una abstenció cada cop més gran, per tant diversitat a l'hora d'escollir una opció a l'hora de votar i menys participació. I encara que el canvi en aquest comportament no es pugui explicar amb una variable, en el nostre cas la generació, és evident que el factor generacional ha fet canviar, i per tant ha influït, al comportament electoral i al sistema alemany. També hem pogut apreciar com el fet de viure a l'Alemanya Oriental o Occidental també ha pogut influir a l'hora de formar certes identitats amb certs valors.

En conclusió sembla que el relleu generacional que a les nostres societats a poc a poc es va donant, i que totes les societats estan condemnades a patir, és un factor que transforma el comportament electoral al qual estàvem acostumats, i amb el canvi del comportament també vindrà els canvis del sistema polític. De fet a molts països, als darrers anys, hem viscut com l'estabilitat ha estat en joc als últims comicis per l'augment de la fragmentació a sistemes que no estaven acostumats. I hem vist com nous partits

neixen i noves formes de crear govern s'han de tenir en compte. I un dels factors culpables d'això és el factor generacional, sense cap mena de dubte.

BIBLIOGRAFIA

- ABRAMSON, P. R. (1983): *Political attitudes in America. Formation and change*, W. H. Freeman and Company, San Francisco.
- BARTOMEUS, O. (2016). *La influència del relleu generacional en la transformació del comportament electoral a Catalunya* (Tesis doctoral). Universitat Autònoma de Barcelona, Barcelona, Espanya.
- Dowse, R. E., y Hughes, J. A. (1971): «The family, the school, and the political socialization Process», en *Sociology*, núm. 5, pp. 21-45.
- (1999): *Sociología política*, Alianza, Madrid
- EASTON, D., y DENNIS, J. (1967): «The child's acquisition of regime norms: Political efficacy», en *American Political Science Review*, núm. 61, pp. 25-38.
- (1969): *Children in the political system: Origins of political legitimacy*, McGraw-Hill, New York
- Greenstein, F. I. (1965): *Children and politics*, Yale University Press, New Haven.
- Greenstein, F. I., y Tarrow, S. (1970): *Political orientations of children: The use of a semi-structured technique in three nations*, Sage Publications, Beverly Hills.
- HESS, R. D., y Torney, J. V. (1965): *The development of basic attitudes and values toward Government and Citizenship during the elementary school years*, University of Chicago Press, Chicago
- HYMAN, H. H. (1959): *Political socialization: A study in the psychology of political behavior*, Free Press, Glencoe.
- JAIME, A. (2000): *Familia y socialización política. La transmisión de orientaciones ideológicas en el seno de la familia española*.
- Jennings, M. K., y NIEMI, R. G. (1968): «The transmission of political values from parent to child», en *American Political Science Review*, núm. 62, pp. 169-184.
- (1974): *The political character of adolescence: The influence of families and schools*, Princeton University Press, Princeton.

- (1981): Generations and politics: A panel study of young adults and their parents, Princeton University Press, Princeton